

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ
НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

**ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ПРИ ОДЕСЬКОМУ ІНСТИТУТІ
ПрАТ «ВНЗ «МАУП»**

Циклова комісія з загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін

Затверджую:

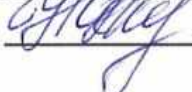
Директор Фахового коледжу при
Одеському інституті ПрАТ «ВНЗ
«МАУП»

Ольга ЖОВНЯК
2026 р.

Схвалено на засіданні циклової
комісії з загальнонаукових,
соціальних та поведінкових
дисциплін

Протокол №2 від «24» лютого 2026р.

Голова циклової комісії

Алла НЕРУБАССЬКА

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Безпека життєдіяльності та охорона праці

Спеціальність

D3 Менеджмент

Освітньо-професійний ступінь

фаховий молодший бакалавр

Освітньо-професійної програми

«Менеджмент»

Розробник силабусу навчальної дисципліни:

Войцех Вікторія Сергіївна – викладач циклової комісії з загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін _____

(підпис)

Викладач:

Войцех Вікторія Сергіївна - викладач циклової комісії з загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін _____

(підпис)

Силабус розглянуто на засіданні циклової комісії з загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін

Протокол № 2 від «24» лютого 2026 р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Безпека життєдіяльності та охорона праці
Шифр(и) та назва(ви) спеціальності(стей)	D3 Менеджмент
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	<i>3 кредити/90 год</i> <i>Лекції: 20</i> <i>Семінарські заняття: 18</i> <i>Самостійна робота студентів: 52</i>
Терміни вивчення дисципліни	<i>IV семестр</i>
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	https://odesa.maup.com.ua/pro-koledj/obovjazkovi-osvitni-komponenti-opp-menedzhment/

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

П.І.Б. викладача	Войцех Вікторія Сергіївна
Кваліфікаційна категорія	
Посада	викладач циклової комісії з загальнонаукових, соціальних та поведінкових дисциплін
Дисципліни, які викладає викладач	Безпека життєдіяльності та охорони праці; Психологія професійної діяльності
Контактна інформація викладача	
Е-mail:	odesa.maup.denne@ukr.net
Контактний телефон	
Телефон циклової комісії (зовнішній, за наявності)	(048) 723-23-21
Портфоліо викладача на сайті циклової комісії/коледжу (за наявності)	https://odesa.maup.com.ua/vojceh-vs/

Анотація курсу. У світі глобальних техногенних викликів та стрімкого промислового розвитку вміння ідентифікувати небезпеки та створювати безпечне середовище стає головною запорукою збереження життя та здоров'я людини. Курс спрямований на підготовку фахівців, здатних формувати високу культуру безпеки на виробництві та в побуті, мінімізувати вплив шкідливих чинників та забезпечувати дотримання нормативно-правових вимог праці — від аналізу виробничих ризиків до надання домедичної допомоги та дій у надзвичайних ситуаціях.

Предметом вивчення дисципліни є сукупність теоретичних знань, методологічних підходів та практичних інструментів створення безпечного середовища для людини в усіх сферах її діяльності, а також система організаційно-правових та технічних заходів із захисту праці. Курс охоплює вивчення психологічних засад поведінки людини в екстремальних

умовах, методів ідентифікації небезпечних і шкідливих чинників, стратегій попередження виробничого травматизму та механізмів цивільного захисту в умовах загрози або виникнення надзвичайних ситуацій.

Для набуття навичок ризик-орієнтованого, критичного та оперативного мислення, розвитку компетентностей у сфері промислової безпеки, цивільного захисту та лідерства в екстремальних умовах, здобувачі у межах курсу виконують індивідуальні та групові проєкти, моделюють сценарії реагування на надзвичайні ситуації, аналізують реальні кейси виробничих аварій для виявлення їхніх причин.

Метою курсу є формування у здобувачів системи знань про природу, закономірності та нормативно-правові засади безпеки людини, розуміння механізмів побудови безпечного виробничого середовища, а також розвиток умінь і навичок, необхідних для ідентифікації небезпек, успішного управління ризиками, організації заходів з охорони праці та цивільного захисту в цифрову епоху задля забезпечення життя і здоров'я фахівця та сталого, безперебійного розвитку організації.

Завдання дисципліни: полягають у забезпеченні розуміння сутності, правових засад та інструментів створення безпечного середовища життєдіяльності, а також у формуванні у здобувачів освіти здатності ефективно ідентифікувати та мінімізувати ризики у професійному середовищі. Завдання курсу передбачають формування навичок розробки та реалізації заходів з охорони праці, розвитку компетентностей у сфері цивільного захисту, надання домедичної допомоги, оперативного реагування на надзвичайні ситуації та дотримання правил пожежної безпеки. Ознайомлення з підходами до створення культури безпеки та відповідального ставлення до здоров'я як у промисловому секторі, так і в побуті. Набуття практичних навичок роботи з сучасними цифровими інструментами та приладами контролю (автоматизовані системи моніторингу безпеки, вимірювальна апаратура, програмне забезпечення для аудиту ризиків), що забезпечують ефективний захист і контроль у цифрову епоху.

Постреквізити навчальної дисципліни. Знання та уміння, набуті студентами в процесі вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності та охорона праці», забезпечують успішне засвоєння інших дисциплін, орієнтованих на формування професійних компетентностей, зокрема: «Фізичне виховання» та інших.

Засвоєння змісту навчальної дисципліни:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

СК1. Розуміння принципів і норм права та використання їх у професійній діяльності.

СК2. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

СК6. Здатність планувати, аналізувати, контролювати та оцінювати власну роботу і роботу інших працівників.

Результати навчання:

РН2. Використовувати різні форми і методи рухової активності для ведення здорового способу життя.

РН4. Застосовувати правові норми, норми з охорони праці, безпеки життєдіяльності у професійній діяльності.

РН6. Використовувати сучасні інформаційні і комунікаційні технології для розв'язання професійних завдань.

PH10. Демонструвати навички самостійної роботи, критики і самокритики, відкритості до нових знань.

PH13. Планувати, аналізувати, контролювати й оцінювати власну роботу і роботу інших осіб у професійній діяльності.

PH17. Складати організаційно-розпорядчі документи для забезпечення ефективної взаємодії у професійній діяльності.

Зміст дисципліни:

Курс складається з двох змістових модулів:

1. Теоретико-методологічні основи безпеки та охорони праці
2. Прикладні аспекти безпеки та цивільний захист

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні основи безпеки та охорони праці

Тема 1. Сутність та роль безпеки життєдіяльності у сучасному світі.

Тема 2. Правове регулювання та державне управління охороною праці: від теорії до практики

Тема 3. Психологічні основи безпеки: людський чинник та надійність діяльності

Тема 4. Виробнича санітарія: гігієнічна класифікація праці та нормування чинників середовища

Тема 5. Фізичні небезпечні чинники: віброакустичні коливання та випромінювання

Тема 6. Електробезпека: ризики ураження та технічні методи захисту

Тема 7. Пожежна безпека та профілактика вибухів у професійній діяльності

Тема 8. Засоби колективного та індивідуального захисту як інструменти безпеки

Змістовний модуль 2. Прикладні аспекти безпеки та цивільний захист

Тема 9. Технології ідентифікації ризиків та самозахисту в екстремальних умовах.

Тема 10. Управління наслідками нещасних випадків та розслідування травматизму в колективі

Тема 11. Цивільний захист: стратегії, тактики та прийоми захисту населення

Тема 12. Цифровізація безпеки: моніторинг умов праці та автоматизовані системи контролю

Тема 13. Візуалізація небезпек: знаки безпеки та створення планів евакуації

Тема 14. Життєдіяльність у кризових ситуаціях (воєнний стан) та захист від мінної небезпеки

Тематика практичних занять

1. Ризик-орієнтований підхід у безпеці життєдіяльності.
2. Опрацювання нормативно-правової бази з охорони праці.
3. Дослідження мікроклімату та освітлення виробничих приміщень.
4. Захист від шуму, вібрації та випромінювання.
5. Електробезпека: технічні заходи захисту.
6. Пожежна безпека на об'єктах господарювання.
7. Вибір та експлуатація засобів індивідуального захисту.
8. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві.
9. Цивільний захист: засоби колективного захисту.
10. Побудова планів евакуації та маркування небезпек.
11. Домедична допомога в екстремальних умовах.
12. Поводження з вибухонебезпечними предметами (ВНП).
13. Життєзабезпечення у кризових ситуаціях (Blackout/Воєнний стан).

Технічне обладнання/програмне забезпечення – мультимедійний проєктор та комп'ютер для проведення аудиторних та семінарських/практичних занять, доступ здобувачів до Інтернету.

Форми та методи контролю.

Форми контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

- поточний контроль,
- виконання самостійної роботи (індивідуального завдання),
- підсумковий (семестровий) контроль.

Поточний контроль на аудиторних заняттях проводять систематично з метою з'ясування рівня розуміння, засвоєння та оволодіння навчальним матеріалом здобувачами, здійснення коригування навчальних технологій, які застосовують у процесі викладання дисципліни.

Основними формами проведення такого виду контролю є: усне або письмове опитування на практичних, семінарських та лекційних заняттях; оцінювання результатів розв'язання задач та практичних ситуацій (кейсів); комп'ютерне тестування тощо.

Модульний контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді виконання письмової контрольної роботи.

Контроль за виконанням самостійної та/або індивідуальної роботи дозволяє виявити вміння здобувачів орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, добирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

Основними формами контролю самостійної роботи є: оцінювання оглядів наукових публікацій за визначеною тематикою; підготовка рефератів, есе; виконання науково-дослідних, практичних завдань, курсових робіт (проектів) тощо.

Семестровий контроль - це підсумкове оцінювання навчальних досягнень здобувача передвищої освіти за семестр, яке проводять у формі заліку або іспиту (відповідно до навчального плану).

Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до «Положення про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (<https://surl.li/ijygzp>).

Система оцінювання навчальних досягнень

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C	задовільно	
68-74	D		
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням

Критерії оцінювання самостійної роботи:

- змістовність – 3 бали

- відповідність темі та вимогам оформлення – 2 бали.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу – 5 балів.

Самостійна робота перевіряється під час практичного заняття або на консультації.

Критерії оцінювання модульного контролю.

№	Критерії оцінки знань студента, виявлених під час проведення модульного контролю	Кількість балів
1.	Студент в процесі письмової відповіді дає правильні відповіді на всі поставлені запитання, виявляє високий рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу. Викладає свою відповідь системно та логічно, упевнено і правильно аргументує власну позицію, робить висновки, тощо.	25

2.	Студент має належний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповіді дає, переважно, правильні, однак допускає певні неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує відповідь або правильно відповідає лише на половину поставлених запитань, тощо.	15
3.	Студент має задовільний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповідає, але не на всі, допускає певні неточності у визначеннях базових категорій, не завжди належно (коректно) аргументує або правильно дає відповіді на 1/3 (одну третину) поставлених запитань тощо.	10
4.	Студент дає неправильні відповіді на всі поставлені запитання, виявляє неналежний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, неспроможний послідовно і правильно аргументувати свою відповідь або взагалі не в змозі відповісти на поставлені запитання тощо.	0

Максимальна кількість балів - 25 балів.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань (рефератів, контрольних домашніх завдань тощо)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна оцінка (у балах)
1	Формулювання мети і завдань роботи	3
2	Складання плану, чіткість і послідовність викладу матеріалу	5
3	Обґрунтоване розкриття проблеми, аналіз різних інформаційних джерел (наукових видань, навчальної літератури, періодичних видань, матеріалів мережі Інтернет), критична та незалежна оцінка різноманітних точок зору, позицій, аргументів	12
4	Зв'язок з реальною практикою, аналіз діяльності окремих організацій, конкретних проблемних ситуацій	4
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання поставлених завдань, творчий підхід до виконання ІНДЗ	4
6	Якість оформлення роботи	2

Орієнтовна структура індивідуального завдання: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Максимальна кількість балів – 30 балів.

Теми для індивідуального завдання:

Змістовний модуль 1. Теоретико-методологічні основи безпеки та охорони праці

1. Концепція прийняттого ризику: чому неможливо досягти абсолютної безпеки та як встановити межу дозволеного.
2. Аналіз «людського чинника» в аварійності: психологічні причини схильності до порушення правил безпеки.
3. Ергономіка робочого місця офісного працівника: як попередити професійні захворювання опорно-рухового апарату та зору.
4. Вплив віброакустичних коливань на організм людини: аналіз довгострокових наслідків та методи демпфування.

5. Електромагнітне випромінювання у побуті та на виробництві: міфи та реальні загрози здоров'ю.
6. Сучасні методи захисту від ураження електричним струмом: порівняльний аналіз систем заземлення (TN-S, TN-C-S).
7. Пожежна небезпека сучасних будівельних матеріалів: аналіз токсичності продуктів горіння та швидкості поширення вогню.
8. Системи автоматичного пожежогасіння: порівняння водяних, газових та порошкових модулів для різних типів приміщень.
9. Гігієнічна класифікація праці: аналіз умов праці на прикладі конкретної професії (на вибір студента).
10. Інтелектуальні засоби індивідуального захисту: огляд «розумних» касок, жилетів та екзоскелетів у сучасній індустрії.
11. Створення «культури безпеки» в колективі: від формальних інструктажів до реальної відповідальності кожного.
12. Правовий захист працівників у разі професійного захворювання: механізм відшкодування збитків в Україні.
13. Профілактика професійного вигорання як складова психологічної безпеки в стресових умовах.
14. Державний нагляд та контроль за охороною праці: аналіз повноважень інспектуючих органів.
15. Вплив шуму на когнітивні здібності: як надмірне звукове навантаження знижує продуктивність інтелектуальної праці.

Змістовний модуль 2. Прикладні аспекти безпеки та цивільний захист

1. Алгоритм дій при виявленні вибухонебезпечних предметів: особливості маркування сучасних мін та залишків ракет.
2. Цивільний захист в умовах урбанізованого середовища: аналіз доступності та стану сховищ у вашому районі/місті.
3. Особливості надання домедичної допомоги при мінно-вибухових травмах: техніка використання турнікетів та зупинки масивних кровотеч.
4. Розробка плану евакуації для багатоповерхової будівлі: психологічні аспекти поведінки натовпу під час паніки.
5. Екологічна безпека під час воєнних дій: аналіз наслідків руйнування промислових об'єктів (на прикладі Каховської ГЕС або Азовсталі).
6. Цифровізація охорони праці: використання мобільних додатків та IoT-сенсорів для моніторингу стану робочого середовища.
7. Створення «тривожної валізи» для сім'ї: критичний аналіз необхідного набору засобів автономного життєзабезпечення.
8. Радіаційна безпека та йодна профілактика: правила поведінки у разі загрози викиду радіоактивних речовин.
9. Захист інформації та кібербезпека особистості: як не стати жертвою маніпуляцій та фішингу в кризових ситуаціях.
10. Медіація та вирішення конфліктів у трудовому колективі як метод створення безпечного середовища.
11. Життєдіяльність в умовах тривалого блекауту: вибір альтернативних джерел енергії та палива (порівняльний аналіз).
12. Специфіка охорони праці жінок та підлітків: обмеження, пільги та сучасні правові колізії.

13. Розробка системи візуалізації небезпек на підприємстві: підбір знаків безпеки за стандартом ISO.

14. Досвід країн НАТО в організації цивільного захисту населення: що Україна може запозичити для власної безпеки.

15. Аналіз причин травматизму на дистанційній формі роботи: хто несе відповідальність за безпеку в «домашньому офісі»?

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу «Безпека життєдіяльності та охорона праці» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Безпека життєдіяльності та охорона праці» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Рекомендовані джерела інформації.

Основна:

1. Геврик Є. О. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 276 с.
2. Гогіташвілі Г. Г., Лапін В. М. Охорона праці: навчальний посібник. Київ: Знання, 2022. 301 с.
3. Євтушенко О. В., Ткачук К. Н. Безпека життєдіяльності та охорона праці: підручник. 2-ге вид., допов. Київ: ВЦ «Академія», 2021. 384 с.
4. Запорожець О. І. Цивільний захист: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 248 с.
5. Касьянов М. А. Охорона праці в галузі: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2022. 232 с.
6. Основи безпеки праці та цивільного захисту: навч. посібник / О. М. Коваленко, С. В. Петренко, Т. В. Іванова та ін.; за ред. проф. Шевченка В. М. Електрон. текст. дані. Львів, 2022. 720 с.
7. Цифровізація управління охороною праці та техносферна безпека: підручник / В. В. Березуцький, Ю. М. Бондар та ін. Харків: Центр навчальної літератури, 2023. 256 с.

Додаткова:

1. Білик С. П. Стратегії забезпечення безпеки праці у сучасному промисловому просторі. *Охорона праці*. №10, 2021. С. 15–24.
2. Павлова О. В., Ковальська А. С. Психологічні особливості поведінки населення в умовах воєнного стану та надзвичайних ситуацій. *Економіка та суспільство*. №56. 2023.
3. Моргунова Н. С., Рябініна О. В. Психологічна надійність працівника як чинник запобігання травматизму в трудовому колективі. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна*. №32. 2022. С. 45–52.
4. Степанов В. Ю. Сучасні цифрові платформи для моніторингу умов праці та автоматизації систем безпеки. *Цифрова платформа: інформаційні технології в технічній сфері*. №6(1). 2023. С. 20–30.
5. Терещенко С. В. Тактики оперативного реагування та подолання наслідків аварій у професійному середовищі. *Вчені записки Університету «КРОК»*. №2 (66). 2022. С. 110–118.

Інформаційні ресурси:

1. Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС). Офіційний портал з інструкціями щодо дій у надзвичайних ситуаціях, картами укриттів та мінної безпеки. URL: <https://dsns.gov.ua/metodichni-rekomendaciyi/materiali-z-pitan-zahistu-naselennya-i-teritoriy-vid-nadzvichaynih-situaciy>
2. Державна служба України з питань праці (Держпраці). Роз'яснення законодавства про охорону праці, розслідування нещасних випадків та вимог до робочих місць. URL: <https://pd.dsp.gov.ua/news/odeshchyna-iaak-diiaty-u-razi-neshchasnykh-vypadkiv-fakhivtsi-derzhpratsi-provely-tehnicnu-konsultatsiiu-dlia-pidpriemstva-metalurhiinoi-haluzi/>
3. Prometheus. Безкоштовні курси «Перша домедична допомога в умовах війни» та «Цивільний захист та інформаційна безпека». URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/first-aid-during-war/>
4. OSHA (Occupational Safety and Health Administration). Міжнародні стандарти та найкращі світові практики забезпечення безпеки на виробництві. URL: <https://www.osha.gov/laws-regs/regulations/standardnumber/1926>
5. Спеціалізований портал про засоби індивідуального захисту, пожежну та мінну безпеку для цивільних та фахівців. URL: <https://bezpeka.info/>